

Najstarejše kolo na svetu

Nihče ne ve, kdo in kdaj je izumil prvo kolo. Uveljavljeno je prepričanje, da prvo kolo izhaja iz Mezopotamije, kjer naj bi kolesa uporabljali že 4000 let p.n.š., od tam pa naj bi se razširila po vsem svetu.

Najstarejše kolo na svetu je bilo najdeno v Sloveniji. Koliščarji na Ljubljanskem barju so izdelali leseno kolo z osjo, najdeno pa je bilo leta 2002 med arheološkimi izkopavanji Inštituta za arheologijo ZRC SAZU pod vodstvom dr. Antona Veluščka. Kolo in os so našli v drenažnem jarku na nekdanjem kolišču na lokaciji Stare gmajne pri Vrhniku. Leseno kolo je pripadalo prazgodovinskemu dvokolesnemu vozu.

Kolo z osjo. Mestni muzej Ljubljana, foto: Matevž Paternester

Kolo je bilo izdelano izjemno natančno in domiselno. Sestavljeno je bilo iz dveh jesenovih plošč, spojenih s štirimi hrastovimi zagozdami. Kolo je v premeru merilo 72 cm in bilo debelo 5 cm ter je imelo na sredini pravokotno odprtino, v katero je sedla os. Os je bila narejena iz hrastovega lesa, dolga 124 cm, na kolo pa je bila pritrjena s hrastovimi zagozdami. Les je bil skrbno izbran, saj je bilo upoštevano krčenje in raztezanje lesa. Uporabljali so jesen, ki je trd in žilav les, rasel pa je v okolici kolišč.

Starost kolesa so ugotavljali z radiokarbonsko analizo na Inštitutu VERA (Vienna Environmental Research Accelerator) na Dunaju. Ta je pokazala, da je kolo staro približno 5350 do 5100 let (datacija: 3360-3080 pr.n.š.), kar je pomeni, da je najstarejše do tedaj najdeno kolo na svetu.

V Mestnem muzeju Ljubljana si bo mogoče od maja letos ogledati rastavo na kateri bo razstavljeno tudi najstarejše kolo na svetu.

Neža Marolt